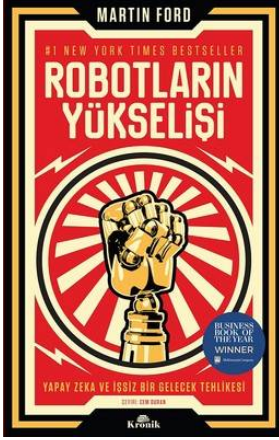

KİTAP İNCELEMESİ - 2

Hazırlayan: Betül ATEŞ*

ROBOTLARIN YÜKSELİŞİ

Yazar:

Martin Ford,

Rise of Robots

Cem Duran (çev.)

İstanbul: Kronik Kitap,

2018, 336 s.

ISBN: 9789752430525

Günümüzde teknolojinin her alana sirayet etmesi hayatı kolaylaştırdığı gibi bazı sakıncaları da beraberinde getirmektedir. En başta gelecekteki temel tehlikelerden birinin işsizlik olacağı iddia edilmektedir. Geçmişte sanayileşmenin etkisiyle makineleşme çoğu fabrikaya entegre edilmiş ve bu otomasyon insanları işinden etmiştir. Aynı dalganın bugünde yaşandığı ve gelecekte de artarak devam edeceği ileri sürülmüştür. Gelişen bilgi teknolojisiyle günlük, rutin işlerin robotlara gördürülmesinin alt kademede çalışanların emeğine darbe vurulduğu, giderek yüksek vasıf gerektiren işlerinde bu dalgadan olumsuz etkileneceği ve bu sorunlara nasıl çözüm üretileceği üzerine odaklanılmıştır. Yapay zekâ ve robotik konularda en seçkin uzmanlardan biri olan Ford otomasyonun neden olduğu işsizlik üzerine yoğunlaşarak tartışmasını örnekler üzerinden sunmuş ve bilgi teknolojisi sürecini ve sonuçlarını ABD üzerinden ortaya koymuştur. Özellikle gelecekle ilgili öngörülerin toplandığı bu kitabın gelecek kuşaklara okutulması gereken temel eserler arasında yer aldığı söylenebilir. Katlanarak devam eden otomasyon kimleri, nasıl etkilemekte ve hangi sektörlerde etkin kullanılmaktadır?

Kitap içerik olarak en bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde örnek robotlar ve özellikleri üzerinden etki edilen alanlar açıklanmıştır. İmalat sektörü rutin işler gerektirir ve bu işler genelde düşük vasıflı işçiler tarafından gördürülür. Bu nedenle otomasyon teknolojisinin bu alanda işsizliğe neden olduğu dile getirilmiştir. Ucuz maliyetli robotların, hastalanmıyor, dava açmıyor oluşu onları daha da cazibeli halle getirmiştir. Yine aynı şekilde istihdamın en yoğun olduğu hizmet sektörünün en fazla rutin işleri barındıran alan olduğu ifade edilmiştir. Dolayısıyla teknolojik kullanım bu alanda maliyetleri düşürüp verimliliği arttıracığından daha etkin kullanılmaktadır. "Otomasyonun ilk vurduğu alanlardan biri tarım sektörü olmuştur şüphesiz. Teknoloji verimliliği arttırdığı gibi işçiye olan talebi de azaltmıştır. Yazarın bu durumdaki varsayımı

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Giresun Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi, E-posta: atsbetul61@gmail.com, [ORCID ID https://orcid.org/0000-0002-7260-3287](https://orcid.org/0000-0002-7260-3287)

ekonominin yüksek getirili, yüksek vasıflı işleri yeterli sayıda üretmeye hep devam edeceği ve işçileri geri emeğidir"(s.46). Fakat temel gerçeklik bugün bu varsayımın altının oyulmakta ve otomasyonun yüksek vasıflı işleri de tehdit etmekte olduğudur. İkinci bölümde yazar gelecekteki işleri tehdit ettiği yönünde İkinci Dünya Savaşı sonrası yayınlanan Üçlü Devrim Raporundan bahsetmektedir. Bunlar teknolojik devrim, silahlanma devrimi ve insan hakları devrimidir. Yine bilgi teknolojisinin ekonomiyi ciddi anlamda tehdit ettiğinden ve yedi ekonomik trendden söz etmektedir.

Üçüncü bölümde yazar bilgi teknolojisinin yıkıcı kuvvetine değinmiştir. Bilgi teknolojisinin zaman geçtikçe katlanarak arttığını iddia eden Moore Yasası gereği inovasyonların gelişim hızı da her geçen yıl artmaktadır. Makinelerin bir gün insanların büyük bölümünü işsiz bırakacağını, elde edilen verimden sağlanan kazancın sermayenin ve üst pozisyondaki kişilerde kazanan hepsini alır yaklaşımıyla toplanacağı ileri sürülmektedir. Bu durum toplumda yaşanacak eşitsizlik sorununu da gündeme getirmektedir. Dördüncü bölümde beyaz yakalı işlerinde tehdit altında olduğundan bahsedilmektedir. Gittikçe kendini yenileyen teknoloji, ortaya çıkan yeni yazılımlar uzmanlık gerektiren işlerinde otomasyondan kaçışının olmadığını göstermektedir. Bu durumdan en çok yeni üniversite mezunlarının etkileneceği ileri sürülmektedir. Büyük verinin bu süreçte önemli etken olduğu ve bilgiye dayalı işlerin tabanını zayıflattığı söylenebilmektedir. Bilgi teknolojisine verilebilecek en güzel örneklerden biri IBM Watson'dır. En başarılı insanları bile yenebilen bilgi kapasitesine sahip bir makine olan Watson satrançta bile başarılı olmuştur. Günümüzde özellikle tıp alanı Watson'un becerilerinden yararlanmaktadır. Bugün bir makine tarafından yapılmış besteye de rastlamak mümkündür. Benzer şekilde yazılımlar resim yapabilecek beceriye de ulaşmış durumdadır. Otomasyonun neden olduğu işsizliğe çözüm olarak insanların eğitim seviyesini arttırmak ve insanlar ile makinelerin birlikte istihdam edildiği bir ortam oluşturmak fikri ileri sürülmüştür. Fakat bu ortamı oluşturmak maliyetli olduğundan yatırımcıların bu fikri benimseyebileceği tartışmalıdır.

Beşinci bölümde yükseköğretimdeki dönüşümden bahsedilmektedir. Bilgi teknolojisinin yükseköğretim üzerindeki en yıkıcı etkisi internet üzerinden bedava derslerin verilmesi olacaktır. Bu durum herkesin eşit şekilde aynı eğitimi almasını sağlamakla birlikte artış söz konusu olduğunda akademisyenlerin iş kapısı büyük oranda kapanacaktır. Altıncı bölümde yazar otomasyonun sağlık sistemine etkisine değinmiştir. Bilgi teknolojisi diğer alanlarda yıkıcı etki oluştururken bu alana etkisi minimal düzeyde olmuştur. Teknolojinin sağlık sektörüne en önemli katkısı ortaya çıkarılması gereken bilgi ve bulguları daha hızlı açığa çıkarmak olacaktır. Bu yüzden Watson üzerinde çalışılan bir inovasyondur. İlerleyen gelişmelerin bir başka boyutu ise eczanelerde kullanılan robotlardır. Bu robotlar sayesinde ilaçlar insan eli değmeden hazırlanabiliyor ve otomatik olarak poşetlenebiliyorlar. Diğer bir açıdan bakıldığında bugün her kadar yaşlıların bütün ihtiyaçlarını tek başına karşılayamasa da yaşlı bakım robotları da tasarlanmıştır. Son dönemlerde sağlık sektöründe yapay zekâ ve robotik kullanım artsa da hastane maliyetlerini düşürmede çok etkili olamamaktadır. Gelişen teknoloji ile işsizliğin armasına karşın bu durum insanlar için ekstra külfet oluşturacağı ifade edilmiştir.

Yedinci bölümde geleceğin teknolojiler ve endüstrilerinden bahsedilmektedir. Bunlar üç boyutlu baskı ve şoförsüz arabalardır. Hatta günümüzde uygulamaları da mevcut olan bu teknolojiler gittikçe gelecekte daha da etkin hale gelmesi beklenmektedir. Sekizinci bölümde tüketicilerin bilgi teknolojisinin doğurduğu sonuçlardan ne derece etkilendiğinden bahsedilmektedir. Çalışanların da birer tüketici olduğu varsayıldığında çalışanların geliri ile tüketici talebi arasında doğrusal bir ilişkinin var olduğu kabul edilmektedir. Robotların çalışma hayatına girmesiyle işsiz kalan tüketicinin satın alma gücü azalacağından talep arzın gerisinde kalacaktır. Dolayısıyla verimli üretilen mal ve hizmetin robotlar tarafından alınamayacağından tüketici harcamalarında ciddi düşüş

yaşanacaktır. Aynı zamanda sermayenin belli kesimin elinde bulunması da eşitsizliği beraberinde getirmektedir. Bu durum ekonominin sürdürülebilirliğini tehlikeye sokmaktadır. Yaşanan bu soruna çözüm olarak teknolojik gelişmeye paralel düşük ücret uygulaması önerilmiştir. Fakat yazara göre geliri olmayan vatandaş için düşük ücret uygulaması ne kadar etkili olur, tartışmalıdır.

Dokuzuncu bölümde yazar yapay zekânın ileri boyutlarına değinmiştir. İnsan aklına ulaşabilecek bir yapay zekânın oluşturulabileceğinin mümkün olmadığından fakat gelişen inovasyonlarla devasa bir düzeye ulaşabileceğinden bahsetmektedir. Son olarak onuncu bölümde yazar teknolojiye koşut olarak yeni bir paradigmanın varlığından söz etmektedir. Gelişen teknolojinin yeni istihdam olanaklarını da ortaya çıkardığı görülmektedir. Fakat yazara göre; bu istihdam olanakları yüksek vasıf ve az sayıda insan çalıştırmayı gerektirdiğinden bahsedilen çözüm istihdam sorununu çözmeye yetmeyecek ve çok daha fazla iş imkânı oluşturulması gerekecektir. Bir başka çözüm önerisi ise otomasyonun sınırlı düzeyde kullanılmasıdır. Fakat hiçbir yatırımcı yeni imkânlar dururken buna razı gelmez. Diğer bir öneri ise temel gelir garantisi uygulamasıdır. İnsanlara asgari düzeyde geçinebilecekleri gelir seviyesini sağlamak olacaktır. Yazar kitabın temel sorununu ayrıntılarıyla tartışarak öneriler ortaya koymuştur fakat yine de ileri sürdüğü konuya geçerliliği olan net bir çözüm bulamamıştır.